

Coses que fan coses

18.10.20-28.11.20

Programa públic a cura de Blanca Callén.

Fabra i Coats: Centre
d'Art Contemporani
de Barcelona i Fàbrica
de Creació.

Ajuntament de
Barcelona

Coses que fan coses és un programa d'activitats per a tots els públics que acompanya les exposicions *Coses que les coses diuen*, comissariada per Latitudes, i *to llengua boca* de Wendelien van Oldenborgh, comissariada per Anna Manubens. Aquest programa públic intenta ampliar i tensionar una mica aquesta aproximació objectual més antropològica assumint una agència material més relacional, híbrida i posthumana. A aquest efecte, es proposen tres línies d'acció: un grup de lectura setmanal en què es treballen textos entorn de l'ontologia dels objectes; un cicle d'encreuaments/diàlegs entre persones que, provinents de diferents disciplines, comparteixin l'interès per un mateix tipus d'objectes, i un seguit de tallers i accions que ens permetin aproximar-nos de manera més experiencial i corpòria a l'esdevenir dels objectes, als seus estats i característiques.

Coses que fan coses planteja l'agència, la capacitat d'actuar, no com una qualitat no exclusivament humana, sinó com una propietat distribuïda i heterogènia que s'assoleix per relacions d'interdependència i cooperació entre humans i no humans, persones i objectes. Els objectes passen de ser considerats entitats passives sobre les quals mana una voluntat utilitarista humana a convertir-se en coagents de ple dret, companys per a l'acció. A través de tres línies d'acció, el programa explora com generar formes de vida (ètiques, polítiques, epistemiques i estètiques) que incorporin els objectes i les coses materials com a agents, companys i cohabitants dels ecosistemes dels quals formem part.

Dir coses és un grup de lectura, organitzat en cinc sessions de lectures setmanals, en el qual recorrerem diferents perspectives ontològiques sobre els objectes. Des de l'*actor-network theory* fins als nous materialismes, o fins i tot perspectives animistes, convidem a formar part d'un grup d'estudi que, mitjançant la lectura d'objectes textuals facilitats per convidades expertes, s'introduirà en aquests paradigmes per imaginar coexistències objectuals més prometedores.

Fer coses facilita trobades i diàlegs entre persones que investiguen i creen amb/sobre/contra/a través de diferents objectes per donar compte dels seus efectes sobre l'ordenament actual del món. Recorrerem diferents dimensions i tipologies objectuals (tecnològics/digitals, orgànics/geològics, temporals/històrics, artístics/materials) per explorar com el món s'expressa materialment a través d'ells —què ens poden dir sobre el món?—, alhora que també creen aquest món —quines formes de vida possibiliten o dificulten?

Esdevenir coses activa diferents experiències que ens apropen a la coexistència íntima, quotidiana i corporal amb els objectes dels quals depenem mútuament en el dia a dia, esborrant les fronteres antropocèntriques que ens dividien entre subjectes (humans) i objectes (no humans). A partir d'un seguit de tallers-accions de caràcter pràctic i experimental, tractarem d'actuar amb i des del lloc dels objectes per acostar-nos una mica més a l'experiència radical d'esdevenir ells.

DIR COSES

Seminaris

Grup de lectura, organitzat en cinc sessions de lectures sobre perspectives filosòfiques entorn de l'ontologia objectual i material.

Dimarts, de 18.30 a 20.30 h

Sala 3

27.10

Seminari 1

LA POLÍTICA DE LES COSES O «SOCIETAT FETA PER DURAR»

Facilitació a càrrec de Blanca Callén,
investigadora i professora (UVIC/UOC/Elisava)

Lectura:

WINNER, Langdon. «¿Tienen política los artefactos?». A: *La ballena y el reactor*. Barcelona: Gedisa Editorial, 1986, p. 45.

3.11

Seminari 2

ELS OBJECTES I L'ESDEVENIMENT: *ACTOR-NETWORK THEORY*

Facilitació a càrrec de Francisco Tirado (UAB)

Lectura:

TIRADO, Francisco; DOMÈNECH, Miquel. «Asociaciones heterogéneas y actantes: el giro postsocial de la teoría del actor-red». *AIBR. Revista de Antropología Iberoamericana*, novembre–desembre (2005), p. 0.

[Lectura en format PDF](#)

10.11

Seminari 3

ECOLOGIA OBJECTUAL I ANIMISME ESPECULATIU

Facilitació a càrrec de Mafe Moscoso (BAU)
i Blanca Callén (UVIC/UOC/Elisava)

Lectura:

VIVEIROS de CASTRO, Eduardo. «Lo que pretendemos es desarrollar conexiones transversales». A: *La mirada del jaguar: introducción al perspectivismo amerindio*. Buenos Aires: Tinta Limón, 2013, p. 129–159.

[Lectura en format PDF](#)

17.11

Seminari 4

NOUS MATERIALISMES, POSTHUMANISMES I OOO

Facilitació a càrrec de Laura Benítez (Escola Massana, HANGAR)

Lectura:

DOLPHIJN, Rick; Van der TUIN, Iris. «The Transversality of New Materialism». A: *New Materialism: Interviews & Cartographies*. Michigan: Open Humanities Press, 2012, p. 93–114.

[Lectura en format PDF](#)

24.11

Seminari 5

REALISME AGENCIAL I MATERIALISMES FEMINISTES

Facilitació a càrrec de Jara Rocha, investigadora independent

Lectura 1:

DOLPHIJN, Rick; Van der TUIN, Iris. «“Matter feels, converses, suffers, desires, yearns and remembers”. Interview with Karen Barad». A: *New Materialism: Interviews & Cartographies*. Michigan: Open Humanities Press, 2012.

[Lectura en format PDF](#)

Lectura 2:

ROCHA, Jara; UBIETO, Nerea. «Preguntándonos con Karen Barad: urgencias curatoriales». A: *¿Qué escuchaste? Grupo de investigación en torno al comisariado «Conversación abierta»* (ed.). Madrid: Comunidad de Madrid, 2019, p. 18–35.

[Lectura en format PDF](#)

FER COSES

Creuments

Trobades sobre les implicacions eticopolítiques dels objectes i la materialització dels ordres de vida presents i possibles.

Dijous, de 18.30 a 20.30 h

Sala 3

(Excepte el Creument 1, que tindrà lloc en diumenge
a la Planta Baixa de Fàbrica de Creació)

Trobades documentades mitjançant relatogrames de Carla Boserman.

Creuament 1

OBJECTES TECNOLÒGICS / ROBOTS I ALGORITMES:
DIÀLEG ENTRE FIEKE JANSEN I JARA ROCHA + JOANA MOLL

Presentació del treball de les artistes i investigadores Jara Rocha i Joana Moll, en diàleg amb les anàlisis que tant elles com Fieke Jansen han desenvolupat entorn del paper que tenen els objectes tecnològics, algorítmics i d'«intel·ligència artificial» en l'ordre polític global, íntim i corporal contemporani, i entorn de les pràctiques de resistència possibles.

En col·laboració amb la Biennial de Pensament.

Jara Rocha:

Mediadora cultural, investigadora i comissària independent. Les seves àrees de recerca estan relacionades amb les semiòtiques i les materialitats de les cultures del present, des de les humanitats i la cultura lliure. Entre altres activitats, col·labora i intercanvia sobre tecnocolonialisme amb Joana Moll.

Joana Moll:

Artista i investigadora establerta el treball de la qual explora críticament la manera com les narratives postcapitalistes afecten l'alfabetització de les màquines, els éssers humans i els ecosistemes. Els seus temes de recerca inclouen l'impacte ambiental de les tecnologies de la comunicació, les infraestructures d'Internet, la vigilància i el llenguatge.

Fieke Jansen:

Investigadora doctoral al Data Justice Lab de la Universitat de Cardiff. Està interessada en la repolitització de les dades i la tecnologia en el context polític, cultural i sociohistòric europeu. La seva recerca tracta l'impacte de la implementació de decisions basades en dades per part de la policia europea sobre comunitats marginalitzades.

Creuament 2

OBJECTES TEMPORALS / POSTALS I MEMÒRIA:
DIÀLEG ENTRE MARÍA ROSÓN I ORIOL VILANOVA

Presentació del treball artístic d'Oriol Vilanova, el qual, a través de la recopilació de postals, organitza taxonomies d'allò digne de ser recordat i posat en circulació, en diàleg amb una anàlisi sociohistòrica del franquisme per part de la historiadora feminista María Rosón, a través dels objectes quotidians que apareixen en fotografies de l'època.

Oriol Vilanova:

Artista interessat en els mecanismes polítics de construcció de la història i la mirada. Ha abordat temes com l'èxit i el triomf, el museu com a espai expositiu en desús, les icones del passat i la reescriptura de la història a través d'obres sovint basades en la recollida, la documentació i l'arxivament d'imatges.

María Rosón:

Historiadora de l'art, és professora i investigadora postdoctoral en el Grup d'Estudis de Cultura Visual Contemporània. Les seves línies de recerca se centren en la cultura visual i material, principalment del segle xx espanyol; en els estudis de gènere, i en la construcció de la història, la memòria cultural i l'imaginari visual.

Creuament 3

OBJECTES (IN)ORGÀNICS / MUNTANYES I VEUS:
DIÀLEG ENTRE ISAAC MARRERO I PAULA BRUNA

Presentació de fragments del documental *Tindaya Variations*, d'Isaac Marrero, que investiga la controvèrsia sociomaterial entorn de la muntanya de Tindaya (lloc sagrat, recurs natural i espai monumental), en diàleg amb les anàlisis artístiques i mediambientals de Paula Bruna sobre el paper dels «objectes naturals» i la seva representació política en el marc de la crisi ecològica de l'Antropocè.

En col·laboració amb el programa de doctorat en Persona i Societat en el Món Contemporani (UAB).

Isaac Marrero:

Antropòleg, és professor i investigador del Centre for Visual Anthropology de Goldsmiths-University of London. El seu treball explora etnogràficament els conflictes i les controvèrsies en què activismes i pràctiques estètiques diverses trenquen amb allò donat per obrir noves condicions de possibilitat i recrear l'agència política i epistèmica.

Paula Bruna:

Ambientòloga i artista, la seva recerca analitza el conflicte naturo-cultural entre el creixement econòmic i la finitud i limitació dels recursos naturals en un procés de col·lapse. A les seves instal·lacions representa i investiga aquestes qüestions mitjançant la poesia visual, i en els seus darrers projectes aborda el relat antropocènic des de posicions no humanes.

Creuament 4

OBJECTES ARTÍSTICS / MATÈRIES I ESTÈTIQUES:
DIÀLEG ENTRE LÚA CODERCH I LUCÍA C. PINO

A partir del treball expositiu *Vida de O*, de Lúa Coderch, i les peces *Torrent Echidna Attractor* o *Full Fantom Five*, de Lucía C. Pino, es proposa un diàleg sobre les possibilitats i implicacions d'activar, vitalment i artísticament, paradigmes eticopolítics que descentrin el subjecte humà (artista) per reconèixer i restablir relacionalitats híbrides i més horitzontals amb els objectes i la matèria, entre humans i no humans.

Lúa Coderch:

Artista, professora i investigadora el treball de la qual se centra en la dimensió superficial, estètica i fenomenològica de la nostra vida en comú i les seves implicacions filosòfiques i polítiques latents, mitjançant la combinació de pràctiques narratives i pràctiques objectuals en vídeos, performances i instal·lacions que configura com a dispositius de recerca.

Lucía C. Pino:

Artista la pràctica de la qual s'enfoca a la recerca escultòrica a través de l'estudi i la vinculació amb textos, objectes, materials, associacions, comportaments... El seu treball revela tensions dialèctiques entre la subjectivitat i el vitalisme de les coses que posen en evidència la seva incidència política o interès, més enllà de l'antropològic.

ESDEVENIR COSES

Accions

Tallers i accions experimentals d'aproximació, incorporació i convivència íntima amb objectes quotidians per explorar-ne els estats i les característiques materials... fins a esdevenir (amb) ells.

Dissabtes, de 10.30 a 13.30 h

Sala 3

(Excepte l'Acció 1, que tindrà lloc en diumenge)

18.10

Acció 1
EXPLORAR (AMB / DES D')
INFRAESTRUCTURES QUE FAN COSES
Acció facilitada per Mario Santamaría

Exploració col·lectiva per la infraestructura física d'Internet, a mig camí entre la ruta turística del no turístic, la performance i la il·luminació profana. Acompanyades per un guia, les persones assistents pujaran a un autobús i, convertides en paquet de dades, visitaran els llocs on s'esdevé la transformació i distribució de les nostres vides dadificades.

Mario Santamaría:

Artista i investigador que analitza l'observador contemporani, atenent a dos processos que el configuren: les pràctiques representacionals i els aparells de visió i mediació. Els seus projectes intervenen en terrenys com el conflicte, la memòria, la virtualitat o la vigilància, a través de tàctiques com l'apropiació, el *remake* o el muntatge.

mariosantamaria.net

ESDEVENIR COSES

24.10

Acció 2
CONÈIXER (AMB / DES DE) COSES
Taller facilitat per Mafe Moscoso

Exercici d'etnografia experimental que descentra el subjecte humà cognoscent per adoptar sensibilitats, posicions epistèmiques i estratègies perceptives quotidianes de caràcter objectual, no humà i perifèric. Com seria conèixer DES D'una planta? O A TRAVÉS del mobiliari d'un edifici? I AMB els objectes que ens envolten? Quines possibilitats de coneixement ens obren aquests punts de vista objectuals?

Mafe Moscoso:

Antropòloga, professora i investigadora transdisciplinària que combina escriptura, art i etnografia. Els seus projectes aborden, des d'una posició antiracista i feminista, la memòria i les migracions, les pedagògiques crítiques, les metodologies experimentals i els estudis i pràctiques anticolonials.

credits.org/es/dra-moscoso-maria-fernanda-2

ESDEVENIR COSES

31.10

Acció 3
MOURE (AMB/DES DE) COSES
Taller facilitat per Lxsquecorrenporahi

Exercici exploratori en el qual, mitjançant el cos i accions físiques i lúdiques, camuflatges, impros sonores, composició en temps real, estratègies d'escolta o danses regionals, entre altres activitats, amb els objectes materials i espacials que poblen l'edifici de la Fabra i Coats, es busca tensionar els límits i les possibilitats de la institució artística i creativa. Com es comporta i manifesta la Fabra i Coats, com a institució, a través de l'ús del seu edifici, dels seus protocols? Com ens hi podem (o no) relacionar?

Lxsquecorrenporahi:

Nom amb el qual es van autoanomenar un grup de 18 «cossos» de l'assignatura «Lloc i acció», del grau d'Arts i Disseny de l'Escola Massana, que van participar en una prova pilot com a residents de la Fabra i Coats, on van desenvolupar les seves pràctiques a la tardor de 2019 juntament amb Enric Farrés i Marc Vives.

lxsqcorrenporahi.hotglue.me

ESDEVENIR COSES

14.11

Acció 4
CUIDAR (AMB/DES DE) COSES
Restart party facilitada per Restarters BCN

Esdeveniment en el qual les persones participants podran aprendre a reparar els seus aparells elèctrics i electrònics amb l'ajuda de reparadors voluntaris, reparant així el nostre vincle amb aquests objectes, els coneixements materials que hem anat perdent com a usuàries, la nostra economia (en estalviar la compra d'un nou aparell), el medi ambient (en evitar generar brossa electrònica) i el teixit social (en posar en comú espai, sabers i experiències).

Restarters BCN:

Associació que impulsa alternatives a l'obsolescència programada i promou la cultura de la reparació i la reapropiació de coneixements tecnològics mitjançant l'organització i el suport a l'autoorganització de *restart parties* en diferents barris de Barcelona.

restartersbcn.info

ESDEVENIR COSES

Acció 5

MIRAR (AMB/DES DE) COSES QUE MIREN COSES
Taller de creació audiovisual impartit per Taller Estampa

La intel·ligència artificial (IA) permet a les màquines aprendre soles a partir d'una gran quantitat d'exemples. Així, per exemple, poden identificar el que hi ha a les imatges que compartim en xarxes. Però què sabem d'aquesta mirada? Partint de l'ús i el coneixement d'eines de reconeixement d'objectes en imatges i de xarxes neuronals de generació d'imatges, elaborarem una pedagogia crítica per a intel·ligències artificials.

En col·laboració amb Hamaca.

Taller Estampa:

Col·lectiu de realitzadors, programadors i investigadors que treballa des de l'audiovisual experimental i els entorns digitals. La seva pràctica es basa en una aproximació crítica i arqueològica a les tecnologies audiovisuals, les possibilitats de les eines interactives i els recursos de l'animació experimental.

tallerestampa.com

Acció 6

RESISTIR (AMB/DES DE) COSES
Taller facilitat pel col·lectiu ENMEDIO

Esdeveniment en el qual les persones participants podran aprendre a re-creació d'objectes «desobedients» que faciliten la transformació social i els actes de resistència AMB/GRÀCIES A/MITJANÇANT «coses» en el context de la COVID-19, reconeixent així l'agència política de col·lectius híbrids d'humans i no humans. Com, gràcies a la creació i l'elaboració de determinats objectes, podem resistir (o transformar) millor un món social cridat al distanciament i a l'aïllament?

ENMEDIO:

Grup de professionals de la imatge (dissenyadors, fotògrafs, cineastes, artistes) que, insatisfets per la falta de connexions entre l'art i l'acció política, han decidit abandonar el seu terreny habitual de treball i situar-se *enmig*, en cap lloc determinat i en tots alhora, des d'on exploren la potència transformadora d'imatges i relats.

enmedio.info

Horaris

De dimarts a dissabte, de 12 a 20 h

Diumenges i festius, d'11 a 15 h

Visites guiades tots els dissabtes a les 18 h

i els diumenges a les 12.30 h

Inscripció prèvia a centredart@bcn.cat

Aforament limitat

Sant Adrià, 20

08030 Barcelona

932 566 155

centredart@bcn.cat

centredart.bcn.cat